

KORONOVİRÜS SALGINI VE ÇALIŞAN HAKLARINA ETKİLERİ

KORONAVİRÜS SALGINI VE ÇALIŞAN HAKLARINA ETKİLERİ

Koronavirüs olarak adlandırılan hastalık, dünya üzerinde (farklı iddialar da olsa) ilk kez 2020 yılı Ocak ayında tespit edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, 11 Mart 2020 tarihinde bu virüsü "**pandemi**" olarak ilan etmiş ve bu ilanı izleyen günlerde hükümetler, zorunlu olarak temel hakları sınırlayıcı birtakım tedbirler alma yoluna gitmişlerdir.

Dünyada tüm ülkelerde hızlı bir şekilde yayılan Koronavirüs, Türkiye'de ilk kez 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilmiş; diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de vaka sayısı her geçen gün artarak devam edegelmiştir.

Koronavirüs salgını birçok ülkede insanlar üzerinde sağlık sorunlarına ve can kayıplarına yol açarken bir taraftan da mal veya hizmet üretimini olumsuz etkilemeye devam etmektedir. Dolayısıyla birçok işyeri faaliyetini tamamen ya da kısmen durdurmakta ya da normal çalışma süresini azaltarak faaliyetini sürdürmektedir. Bu durum, hem işçinin gelir kaybına neden olmakta hem de işvereni ekonomik olarak ciddi boyutta etkilemektedir.

Öncelikle vurgulanmalıdır ki, salgının etkilemediği hiçbir meslek grubu yoktur. Ne var ki öncelikle işçilerin sağlığını, dolayısıyla da yaşama hakkını tehlikeye attığı da bir gerçektir. Herkes gibi işçinin yaşama hakkı ve sağlık hakkı anayasal güvence altındadır. Hiç kimse işçileri sağlığını riske etme pahasına çalışmaya zorlayamaz. Ne var ki işçinin çalış(a)maması demek onun ekonomik gelirden mahrum kalması demektir. Hukuken hiç kimsenin salgın koşullarında çalışmaya zorlayamayacağı işçilerin, gerçekte yaşamını sürdürmek için her koşulda risk alıp çalışmak zorunda olduğu tartışmasız bir gerçektir.

Daha açık anlatımla, işçiler açısından küresel salgın koşullarında yaşama hakkının, sağlık hakkının güvence altında olduğunu, çalışmak zorunda olmadığını söyleyebilmemiz için, yasalardaki güvencenin kağıt üzerinde kalmaması ve çalış(a)mayan işçinin ve gelirin güvencede olması gerekir.

İktidar yetkilerini kullanan parti/lerin süreci şeffaf biçimde yönetemedikleri, pandemi ile ilgili sayısal verileri halktan gizledikleri, bu tür olağanüstü haller için hazır bir stratejilerinin bulunmadığı, maske dağıtımından başlayarak aşı tedariki ve aşılama konusuna varıncaya kadar tam bir aciziyet içinde oldukları tüm halkımızca fark edilmiştir. Buna rağmen Korona salgınının çalışma hayatı ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle işçi ve işverenin korunmasına ilişkin birtakım tedbirler alınmış; hukuki düzenlemeler yapılmıştır.

Koronavirüsün Türkiye’de resmen görülmesinin ilanından sonra 17.04.2020 tarih ve 7244 sayılı **“Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”** kabul edilmiştir. Daha sonra farklı düzenlemeler yapılsa da ilk ve kapsamlı düzenlemeler 7244 sayılı Kanun ile yapılmıştır. Gerek yeni hükümlere gerekse henüz hakkında yasal düzenleme bulunmayan hallere ilişkin görüş ve önerilerimiz aşağıdadır.

PANDEMI SÜRECİNDE ÖZEL BİR KIRILGAN GRUP: SAĞLIK ÇALIŞANLARI

Ülkemizin her yanında aralıksız olarak sağlık hizmeti sunan doktorlar ve diğer sağlık çalışanları, önemli zorluklara karşın özverili bir biçimde hizmet sunmaktadır. Bir yandan kapasiteyi aşan hasta yoğunluğu, diğer yandan yeterli kişisel koruyucu donanıma erişilememesi nedeniyle her geçen gün daha çok sağlık çalışanı Covid-19 tanısı almaktadır.

Ayrıca uzmanlık eğitimi olan hekimlerin (asistanların) zaten çok kötü ve ağır çalışma koşulları, nöbet ve eğitim uygulamaları ve maaşlar yönünden uğramış buldukları ayrımcılıklar artarak devam ettirilmekte, salgın (pandemi) sürecinde, sağlık çalışanları arasında en riskli kesim olarak (gerek covid-19 acil servisleri ve gerekse fiyasyon ekibi olarak hasta ile ilk teması sağlayan ve ilk tedavileri uygulamak ve takip etmekle görevli olan) asistan doktorların durumlarının iyileştirilmesi ve güvenliklerinin temini bakımından hiçbir çalışma yapılmamıştır.

PANDEMİNİN İŞ HAYATINDAKİ EN BARİZ SEMPTOMU: “İŞSİZLİK”

Türkiye’de çalışanların neredeyse üçte biri “güvencesi düşük” alanlarda istihdam edilmektedir. Kayıt dışı istihdam, toplam istihdamın yaklaşık üçte biridir. Hızla artan işsiz ve özellikle genç işsizlik oranları geleceğe yönelik olarak çok büyük bir tehlikeyi işaret etmektedir ve böyle bir ekonominin refah üretmesi ve sürdürülebilir bir sosyal kalkınma ivmesi yakalaması mümkün değildir.

Yaşanılan pandeminin yıkıcı etkilerinin her geçen gün artarak kendisini en çok hissettirdiği alanların başında işgücü piyasası gelmektedir. İşsizlik oranları devamlı olarak artmakta ve buna paralel olarak halkın refah seviyesi düşmektedir. Salgın hastalık zamanında işsizlik ile yapılan mücadelenin normal zamanda yapılandan daha fazla olması gerektiği tartışmasızdır.

Yoksulluk , işsizlik ve sosyal dışlanma; özellikle böyle kriz dönemlerinde engelliler, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi toplum kesimleri için yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Ayrıca Covid-19 krizinde gördüğümüz gibi düzenli geliri olmayan veya düşük gelire sahip bireyleri geçimini nitelikli olmayan emek ile sürdürenler ve iş gücüne yeni katılmış gençler böylesi ekonomik sarsıntılarda geçimlerini sağlayamaz duruma gelmektedir. Covid-19 sonrası işgücünde yapısal ve kalıcı bir değişim yaşanması ihmale edilmemesi gereken önemli

bir risktir. Yoksulluğun artması, krizin etkisiyle işlerini kaybeden çalışanların ve girişimcilerin yeniden geçimlerini sağlayabilecek düzeyde gelir elde edebilecek bir iş bulmalarının uzun zaman alması, ve sosyal dışlanma sivil toplum için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Yoksulluk umutsuzluğu, umutsuzluk ise ırkçılığı, hoşgörüsüzlüğü ve saldırganlığı beslemektedir. Yoksulluk ve işsizlik ekonomik olmanın ötesinde siyasal bir sorun olarak görülmeli, devletin gelir dağıtım işlevi Covid-19 sonrası dönemin gerçekleri ile uyumlu olacak şekilde kurgulanmalıdır.

Pandemi nedeniyle artan işsizlik problemine çareler üretilirken adil ve hakkaniyetli yaklaşım esas olmalıdır. Salgın nedeniyle toplumun hemen her kesiminde gelirin düşmesine, ekonomik gücün azalmasına rağmen, devletin herhangi bir tasarrufa gitmediği, devlet garantili otoyol, hastane/havaalanı veya paralı köprü yapımını üstlenen belirli sermaye gruplarına en küçük bir ekonomik fedakarlığın yüklenilmediği bilinmektedir.

Bu itibarla, salgın kapsamında alınan önlemlerin büyük çoğunluğunda özveri ve fedakarlığın düşük gelirlili vatandaşlara yüklenilmesinden vazgeçilerek, öncelikle bütçede önemli yer tutan devlet harcamalarının ve israfın azaltılması, yolsuzlukla gerçek bir mücadele ve sonrasında vergi adaletinin sağlanarak pandemiden kazançlı çıkan kesimlerin de külfete katlanmasına yönelik düzenlemelere öncelik verilmelidir. Çünkü, salgın gibi ülke çapında yaşanan bu ağır maliyetin, toplumun özellikle dar gelirlili ve dezavantajlı kesimine değil, hakkaniyet çerçevesinde herkese ekonomik güçleri oranında yüklenilmesi "*külfetin adil paylaşılması*" açısından zorunludur. Hakeza salgın döneminde dahi belli sermaye sahiplerine ekonomik ayrıcalıklar tanınabiliyorsa aynı ayrıcalıkların koşulları karşılayan tüm vatandaşlara da tanınması hakkaniyetin gereğidir.

4857 sayılı İş Kanununa göre devlet, çalışma yaşamını denetlemekle yükümlüdür. Devlet adına bu denetim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı teftiş ve denetlemeye yetkili **iş müfettişlerince** yapılacaktır. İş müfettişlerinin denetim görevlerinin kapsamı ise oldukça geniştir. İşyerlerinin denetimine ilişkin uluslararası çalışma örgütlerine rapor hazırlamaktan, bakan emri ile idari soruşturma açmaya, teknolojik gelişmeleri takip edip, bu gelişmelere göre

yapılması gereken mevzuat değişikliklerini önermeye kadar geniş bir yelpaze içerisinde görevleri yönetmelikte sıralanmıştır.

Tüm bu görevleri yapması istenen denetimle yetkilendirilmiş müfettiş sayısı ise son derece yetersizdir. Bu nedenle işyerlerinin oldukça küçük bir kısmı denetlenebilmekte, işçilerin büyük bölümü denetim görmeyen işyerlerinde çalışmaktadır. Salgın ile önemi daha da artan denetim mekanizmasının kapasitesinin ve işlevinin artırılması gerekmektedir.

SERBEST MESLEK SAHİPLERİNİN DURUMU: (ESKİ BAĞ-KUR'LULAR)

Geçmişte devlet memurları, çalışanlar/işçiler ve işverenler (esnaf, tacir) için farklı kanunlarla düzenlenmiş olan sosyal güvenlik sistemimiz, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 31.05.2006 tarihinden itibaren SGK çatısı altında birleştirilmiştir.

Sosyal güvenlik alanında vatandaşlara, eşit şekilde haklar tanınması veya en azından adil şekilde koruma sağlanması sosyal devlet olmanın gereğidir.

Pandemi sürecinde, devlet memurları için **kademeli/dönüşümlü çalışma süreleri** uygulanmaya başlamıştır. Haftada iki gün çalışan memurların maaşlarında ve emeklilik keseneklerinde bir düşme yaşanmamıştır. **Doğru olan ve yapılması gerekenin de bu olduğunu belirtmeliyiz.**

Buna karşılık 18 yıllık iktidarının son dönemlerinde liyakatsizlik ve eş/dost kayırma (nepotizm) yüzünden ülkeyi yönetilemez hâle getiren AKP hükümeti ve yeni ortakları, devlet yönetiminde benimsediği **"miş/miş gibi yapma"** alışkanlığını sosyal güvenlik konusunda da sürdürmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi kısa çalışma ödeneği, işten çıkarma yasağı vb. uygulamalarla çalışanlar/işçiler, sosyal güvenlik alanında **destekleniyormuş** gibi yapılmaktadır. Fakat bu destek kesinlikle yeterli değildir. İşçilere reva görülen nakdi ücret desteği günlük 47 TL gibi cüz'î bir para ile geçinmeyi başarabilmek, ancak bir mucizeyi gerçekleştirmek olabilir.

Pandemi sürecinde küçük esnaf ve zanaatkarların durumu ise içler acısıdır. Bu serbest meslek sahipleri için ise **destekleniyormuş gibi** dahi yapılmamaktadır. İktidar ve ortaklarının, küçük esnaf ve zanaatkarlar için geliştirdiği yöntem ise; onlar **YOKMUŞ** gibi davranmaktadır. Eski Bağ-Kur'lular dediğimiz grup içinde yer alan küçük esnaf ve orta ölçekli işletme sahipleri için 3 ay süre ile aylık 1,000 TL kira desteğinden başka dişe dokunur hiçbir düzenleme yapılmamış, başkaca destek uygulaması getirilmemiştir. Gelirleri azalan veya hiç gelir elde edemeyen küçük esnaf ve zanaatkarlar, halen vergi yükümlüsüdür ve halen emeklilik primlerini ödemek zorundadır.

11/11/2020 tarihinde kabul edilen 7256 sayılı Kanuna göre; Ekim 2020 sonu itibariyle prim borcu olan Bağ-kur'lular grubu geçmişe ait prim borçlarını dondurabilecek ve bu döneme ilişkin borçları silinecektir. Prim ödeyemedikleri için talepleri üzerine borçları silinen kişilerin bu dönemdeki Bağ-Kur'lulukları dondurulmuş olacak ve bu **süre emekliliklerine dahil edilmeyecektir.**

Bununla birlikte pandemi şartları devam etmesine rağmen 1 Kasım 2020 itibariyle prim sorumlulukları yeniden başlatılmıştır. Yani işyeri kapalı da olsa, kazanç olmasa da; *"prim yoksa emeklilik hakkı da yok"* şeklinde bir yaklaşım tercih edilmiştir.

Halbuki pandemi nedeniyle çalışmayan, işyerlerini kapatmak zorunda kalan esnafın beklentisi; kapalı kaldıkları süre için (emeklilik hakları dondurulmadan/kaybolmadan) Bağ-Kur primi tahakkuk ettirilmemesi ya da bu sürelerle ilişkin Bağ-Kur primlerinin devlet tarafından karşılanmasıdır.

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABI ÇALIŞANLAR AÇISINDAN DURUM

Yukarıda da değindiğimiz üzere, pandemi süreci 657 sayılı DMK'na tabi çalışanları da kısmen etkilemiştir. Yine de diğer çalışanlar ile mukayese edildiğinde devlet memurlarının bu süreçten en az etkilenen kesim olduğu söylenebilir. Nitekim pandemi sürecinde devlet memurlarının maaş, fazla mesai ücreti gibi parasal hakları ile özlük haklarında herhangi bir azalma olmamıştır. Örneğin devlet kurumlarındaki öğretmenlerin uzaktan eğitim yapsalar bile ek ders ücretleri tam olarak yatırılmaya devam edilmiştir. Bu uygulamalar elbette ki tarafımızdan da olumlu karşılanmaktadır.

Devlet memurlarının pandemiden etkilendikleri en belirgin alan, mesai sürelerinde kısıtlama olacak şekilde dönüşümlü hizmet verilmeye başlanmasıdır. İşte tam da bu noktada haksızlıklar yaşanmış olup, bazı kurumlardaki memurlar bu dönüşüm nedeniyle daha uzun süre istirahat etmiş buna karşın örneğin sağlık çalışanları veya polisler ise bu durumdan en az şekilde yararlanmışlardır. Kurumlara ve hatta şehirlere göre farklı uygulamaların yapılmasının, ifa edilen görevini doğasından kaynaklandığı ileri sürülse bile, ülke çapında daha adil bir mesai planlaması yapılabilirdi. Diğer bir anlatımla dönüşümlü mesaiye devam uygulaması tüm memurlar arasında adil ve hakkaniyetli biçimde yapılmamıştır.

ÖNERİLERİMİZ

Öncelikle vurgulamak gerekir ki; yaşanan salgına karşı ülkemizde çalışanların sağlığını, işini ve gelirini koruyacak yeterli yasal düzenleme **bulunmamaktadır**. Kuşkusuz mevzuat boşluğu salgınla mücadelede çok önemli bir eksikliktir. Ne var ki salgın sonrası yaşanan işveren uygulamaları sınırlı mevzuatın dahi uygulanmadığını göstermektedir. Mevcut mevzuat uygulanmadığı gibi, çalışanları korumak için yapılan sınırlı sayıda yasal düzenlemeyi tüm işverenler olmasa da bir kısım kötü niyetli işverenler tam tersine çalışanlar üzerinde bir baskı aracı olarak kullanmaya başlamışlardır.

Devletin ve işverenin, işçinin sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülükleri vardır. Anayasa'daki sosyal devlet ilkesi gereği iş sağlığı ve güvenliği koşullarını sağlama ödevi devlete yüklenmiştir.

Gelecek Partisi, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürmeye, kendini geliştirmeye ve toplumsal alana onurlu biçimde katılmaya yetecek gelire sahip olmayı , vatandaşlarımız açısından temel insan hakkı olarak görmektedir. Nüfusun en zengin %10 unun geliri Avrupa Birliği ortalaması seviyesindeyken ne yazık ki en alt gelir dilimindeki 16 milyon insanımız yaşamlarını yoksulluk sınırının altındaki geri kalmış ülkelerin koşullarında sürdürmeye çalışmaktadır. Gelir için alt sınırı oluşturması gereke asgari ücretin Türkiye'de yaşam standardı haline gelmiş olması ciddi bir sorundur. Daha daha vahimi, ortanca ücretin asgari ücretin belirgin biçimde altında kalmasıdır. Bir başka deyişle her iki çalışmamızdan biri 2 bin 500-TL ve altı ücretle yaşam mücadelesi vermektedir. Asgari ücretimizin düzeyi, çalışanlarımız açısından da istihdam üzerindeki vergi verim yükleri sebebi ile iş verenlerimiz açısından da sorun teşkil etmektedir. Asgari ücretin ve emeklilikte yaş sınırında takılan vatandaşlarımızın sorunlarının çözülmesi Gelecek Partisi için bir onur meselesidir.

Bu kapsamda salgınla mücadelede çalışan haklarına yönelik olarak şu önerilerin hayata geçirilmesi gerekmektedir:

1. Hükümet biran önce kamuda tasarruf tedbirleri açıklamalıdır. Hükümet bu yolla oluşturacağı kaynağın tutarını açıklamalı ve sonrasında uygulamanın şeffaf biçimde izlenilmesini sağlamalıdır. Bu yolla elde edilecek kaynak ilk olarak, başta pandemi ile mücadele eden sağlık çalışanlarına toplum tamamen virüse bağışıklık kazanana kadar olan sürede ikramiye ödemesi için kullanılmalıdır. Daha sonra bu kaynak işsizlik fonuna aktarılmalı ve kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin yasağının kaldırılmasından önce iş edindirme ve istihdam desteklerine ayrılmalıdır. Böylece kısıtlı işsizlik fonu kaynaklarıyla neredeyse sonuna gelinmiş kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin ödemeleri kaynağı artırılıp sonrasında ülkedeki istihdam oranının artması için kullanılmalıdır.

2. Ülkeyi yöneten iktidar ortaklarının gerçekleri gizlemeden süreci şeffaf biçimde yönetmeleri, genelde tüm vatandaşların özelde de çalışanların sağlık ve yaşam hakkını her şeyin üstünde tutan bir politikayı esas almaları elzemdir.

3. Pandemi sürecinde, çalışma hayatını düzenleyen yasalar ve ikincil mevzuat her şeyden önce işçiyi koruma (işçi lehine yorum) ilkesine göre yorumlanmalıdır.

4. Ülke olarak pandemi krizini olumlu manada fırsata çevirmek mümkündür. Bu bağlamda işçinin işini, sağlığını ve gelirini tehdit eden risklere karşı, işçinin sağlığını, uğradığı gelir kaybını gidererek, hiç kimseye muhtaç olmadan yaşamını sürdürmesini sağlamak için Korona salgını gibi olağanüstü durumlarda hızlıca hayata geçirilecek strateji ve politikalar tespit edilip buna uygun yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

5. Hükümet ortaklarının yaptığı ise salgını fırsat bilip yeni denetim dışı para havuzları oluşturmak olmuştur. Toprak kayması veya su baskını gibi sıradan doğal afetlerden sonra milletten para yardımı istenmesi uygulamasına maalesef korona salgınında da müracaat edilmiştir. Şayet bu yolla bir kaynak elde edilmiş ise bu paranın gerçekten ekonomik olarak zorda olan çalışanlar için harcanması gerekmektedir. Değil ise, ciddi iş ve gelir kaybına uğrayan vatandaşlara acilen destek olunması gerekirken IBAN numaraları vererek onlardan para toplama gibi devlet ciddiyeti ile bağdaşmayan uygulamalardan vazgeçilmelidir.

6. Türk sosyal güvenlik sisteminde tipik bir sosyal risk olan küresel salgın kapsama alınmadığı gibi, primsiz sistemle desteklenmediği için de gelir kaybını giderecek etkili bir mekanizma da bulunmamaktadır.

Sosyal güvenlik sistemi, pandemi koşullarına göre yeniden düzenlenmelidir. Küresel salgının tehdit ettiği işçinin, sağlığını önceleyerek işinden vazgeçmesi halinde yaşayacağı gelir kaybını gidermekle görevli olan, sosyal güvenlik sistemi olmalıdır.

7. Çalışanların çalışma süreleri düşürülmeli, vardiya sayısı ise artırılmalıdır. Koronavirüsten korunmanın en önemli yolu insanların olanaklar ölçüsünde izole edilmesidir. Bu yapılamıyorsa olabildiğince insanların topluluk oluşturan yerlerde bulunmaması sağlanmalı, bunun en önemli aracı ise iş sürelerinin düşürülerek, işçinin işyerinde kalma süresinin azaltılmasıdır. İş sürelerinin düşürülmesine bağlı olarak işçinin yaşayabileceği gelir kaybı, işveren ve sosyal güvenlik sistemi arasında adil biçimde paylaşılmalıdır.

8. Kısa çalışma ve ücretsiz izin, işçiler üzerinde **baskı aracına** dönüştürülmemelidir.

9. Kısa çalışma ödeneği uygulamasına pandemi var olduğu müddetçe **devam edilmelidir**. Ancak ödeneğin miktarı asgari geçim standartları oranında artırılmalıdır. Hükümetin kaynak yokluğu gerekçesine sığınmadan çalışanları insan onuruna yaraşır biçimde yaşatması sosyal devlet ilkesinin zorunlu bir sonucudur. İktidar ortaklarının, devlet yönetiminin en üst kademesinden başlatıp en küçük bürokratik seviyeye kadar yaydıkları lüks, şatafat ve israfın kesilmesiyle yaratılacak kaynak, pandemi sürecine de sonrasına da yetecek miktardadır.

Kısa çalışma ödeneği uygulaması nedeniyle sigorta primlerinde eksilme olan işçiler için ileride emeklilik haklarına yönelik **gün sayısı eksikliğine dayalı** mağduriyetlerin önüne geçilmelidir. Bu doğrultuda eksik kalan sigorta primleri devlet tarafından karşılanmalıdır.

10. Tüm sağlık çalışanları açısından (işyeri ortamı dışında yakalandığı sabit olmadığı müddetçe) koronavirüse bağlı hastalıklar **iş kazası ve/veya meslek hastalığı kabul edilmelidir**.

11. İş Kanununa göre "işçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile iş durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler ortaya çıkması" hâli, işçinin haklı nedenle derhal fesih sebeplerinden biri olarak sayılmıştır. Ancak bir kısım işverenlerin, şartları olduğu halde "iş durdurma" yoluna hiç gitmedikleri veya gitseler bile bir haftayı aşmayarak işçilerin elinden bu hakkı almak istedikleri herkesçe bilinmektedir.

Dolayısıyla anılan kanunda yapılacak bir değişiklik ile; işyerinde salgın kaynaklı "bir haftadan fazla iş durdurma" olmasa bile, **talebi halinde işçiyeye iş sözleşmesini haklı nedenle fesih hakkı tanınmalıdır**.

12. Pandemi döneminde "ahlak ve iyi niyet kuralına aykırılık" gerekçesiyle işten çıkarılma oranında % 70 civarında bir artış yaşanmıştır. Anılan gerekçe ile işten çıkarmaların önemli bir bölümü, işverenin tazminattan kurtulmak için gerçeğe aykırı iddialarına dayanmaktadır. Pandemiye bir kısım işverenler, işten çıkarma yasağını delmek için bu istisnayı kötüye kullanmaktadırlar. İşten çıkarma yasağının istisnası olan "ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hâl" iddiaları dikkatlice incelenmeli, işverenlerin bu istisnayı

kötüye kullandıklarının tespit edilmesi halinde haklarında ek idari müeyyideler uygulanmalıdır.

13. Salgın döneminde işyeri denetiminin önemi daha da artmıştır. Pandemi sürecinde uyulması gereken şartların işyerinde yerine getirilip getirilmediğinin en somut kontrolü iş yeri denetimi ile mümkündür. Bu itibarla Devletin denetim yükümlülüğünü yerine getirmek için müfettiş alımı yapması acil bir ihtiyaçtır. Öte yandan denetim alanlarının salgının gerektirdiği şartlar doğrultusunda yeniden tanzimi yapılmalı ve işyerlerinin etkin denetimini sağlayacak içsel denetim kurumlarına yer veren mevzuat eksikliği de giderilmelidir.

14. Salgın nedeniyle işini kaybeden kişilerin sayısının olağanüstü artışı nedeniyle;

- İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanma şartları hafifletilmeli, Fon'un en temel misyonu olan işsizliğin arttığı kriz zamanlarında kırılan kesimlerin asgari mali güvencelerinin sağlanması hedeflenmelidir.
- Yeni istihdam alanları oluşturmak için her sektördeki yerli ve yabancı sermayeli yatırımların artırılması amacıyla yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik düzenlemeler acilen gerçekleştirilmelidir.

15. Salgın nedeniyle ortaya çıkan maliyetin sadece vatandaşların bir kesimine yüklenilmemesi gerekir. Hastalığın yol açtığı ilave külfet, her kesime ve ancak ekonomik gücü oranında paylaştırılmalıdır. Bir taraftan salgından önce zaten kötüye giden ekonomik yapı nedeniyle, diğer taraftan salgının sebep olduğu ilave zorluklar yüzünden çalışanlar ekonomik darboğaz içinde iken, belli büyük şirketlere vergi affı veya borç silme/erteleme gibi ayrıcalıklar tanınması kamu vicdanını derinden yaralamaktadır.

Bu itibarla belli sermaye guruplarına tanınan vergi affı/prim borcu silme gibi ekonomik destek modelleri küçük ve orta ölçekli esnaf ile çalışanlar için de hayata geçirilmelidir. Hepsinden önemlisi yoksulluk bu boyuta gelmişken, her 3 gençten biri işsizken, yoksulluk riski gençlerde %50'ye çıkmışken, çalışan yoksulluğu bile %15'e varmışken **asgari ücret vergi kapsamından derhal** çıkarılmalıdır.

16. 7244 sayılı Kanun gereğince ücretsiz izin süresince işsizlik sigortası fonundan işçiye **günlük nakdi ücret desteği uygulamasına devam edilmelidir**. Ancak hemen belirtelim ki, söz konusu destek (47 TL) son derece düşüktür.

Ücretsiz izin süresince işsizlik sigortası fonundan işçiye ödenen günlük nakdi ücret desteği yeniden belirlenmeli ve insan onuruna yakışır seviyeye **yükseltilmelidir**.

GELECEK
PARTISI